

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 225/04-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. Ľubomíra Devoša, Lekáreň Harmónia, S. N. V., zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených čl. 11 Listiny základných práv a slobôd, čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2004 č. k. 5 Co 297/03-71, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Ľubomíra Devoša o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2004 doručená sťažnosť Ing. Ľubomíra Devoša (ďalej len „sťažovateľ“), Lekáreň Harmónia, S. N. V., zastúpeného advokátom JUDr. O. Š., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd zaručených čl. 11 Listiny základných práv a slobôd, čl. 1, čl. 12

ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) z 27. apríla 2004 č. k. 5 Co 297/03-71. Porušenie svojich základných práv vidí sťažovateľ v nasledovnom skutkovom stave.

Uvedeným rozsudkom krajského súdu bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 16 C 285/01-56, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľa proti Všeobecnej zdravotnej poisťovni Bratislava (ďalej len „VZP“) o uhradenie istiny v sume 1 084 245,40 Sk s príslušenstvom z dôvodu predčasnosti jej podania.

Sťažovateľ je prevádzkovateľom neštátneho zdravotníckeho zariadenia, ktoré v rokoch 1998 a 1999 poskytovalo zdravotnú starostlivosť aj poistencom Družstevnej zdravotnej poisťovne Perspektíva (ďalej len „Perspektíva“). Perspektíva bola povinná sťažovateľovi uhradiť poskytnutú zdravotnú starostlivosť do tridsiatich dní odo dňa doručenia účtovného dokladu, pričom túto zákonnú povinnosť nespĺnila.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky vydalo 1. júla 1999 rozhodnutie č. 3215/1999-A o zrušení povolenia na zriadenie poisťovne Perspektíva. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 17. júla 1999. Krajský súd uznesením z 20. apríla 2001 č. k. 7 K 70/01-30 na návrh likvidátora vyhlásil konkurz na majetok Perspektívy.

Pretože pri zrušenej poisťovni nastala právna skutočnosť predpokladaná zákonom, a to zistenie, že z majetku Perspektívy nie je možné uspokojiť jej záväzky, sťažovateľ si uplatnil uhradenie záväzkov zrušenej poisťovne vo VZP z dôvodu ich prechodu.

Z dôvodu, že VZP odmietla záväzky zrušenej poisťovne uhradiť, sťažovateľ podal okresnému súdu návrh, ktorý bol zamietnutý s odôvodnením, že je predčasný. Rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 285/01-56 z 5. augusta 2003 bol potvrdený vyššie uvedeným rozsudkom krajského súdu.

Vychádzajúc z druhej vety § 34 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“) okresný súd konštatoval, že záväzky zrušenej poisťovne doteraz (t. j. v čase vyhlásenia rozsudku) na VZP neprešli, lebo kým nie je ukončený súpis aktív a pasív zrušenej poisťovne, nie je ukončená účtovná závierka a vykonaný audit, nie je možné jednoznačne určiť, že záväzky nie je možné uspokojiť z majetku zrušenej poisťovne. Táto skutočnosť nebola potvrdená oficiálnym rozhodnutím konkurzného súdu a Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky zatiaľ neschválilo účtovnú závierku zrušenej poisťovne.

Podľa názoru sťažovateľa tvrdenie okresného súdu, podľa ktorého prechod záväzkov ešte nenastal, je potrebné považovať za nesprávne posúdenie veci po právnej stránke, lebo pred účinnosťou zákona č. 233/2001 Z. z. (novely zákona o zdravotnom poistení) nebola stanovená lehota na plnenie a pre VZP vznikla povinnosť plniť ihneď po prechode záväzku.

Sťažovateľ tvrdí, že súd nemôže v dôsledku prijatia novely dodatočne predĺžiť lehotu na plnenie záväzku vzniknutého v čase pred účinnosťou zákona, pretože právna norma v podmienkach demokratického štátu pôsobí v zásade do budúcnosti, a nie do minulosti. Samotný zákon č. 233/2001 Z. z. neobsahuje žiadne intertemporálne ustanovenia, v ktorých by bola ustanovená výnimka z princípu zákazu retroaktivity.

Rozhodnutie súdu vychádzajúce z ustanovenia § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení je podľa názoru sťažovateľa diskriminačné, pretože zavádza nerovnaké zaobchádzanie s určitou skupinou osôb (zdravotnícke zariadenia) a zvyhodňuje inú skupinu osôb (zdravotné poisťovne) bez zodpovedajúceho odôvodnenia, pričom táto úprava vytvára nerovnaké podmienky ochrany vlastníckeho práva. Rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu tak porušujú ústavne garantovanú rovnosť ochrany vlastníctva.

Sťažovateľ preto v návrhu výroku rozhodnutia (petite) svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho ústavných práv, zrušil rozsudok krajského súdu a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 110 000 Sk.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na takéto nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ústavný súd predbežne preskúmal sťažnosť sťažovateľa, ako aj rozsudky okresného súdu a krajského súdu, ktorými mali byť porušené jeho práva.

Oba všeobecné sudy zastávajú názor, že návrh sťažovateľa bolo potrebné odmietnuť ako predčasný, lebo pokiaľ nie je známa výška majetkového zostatku zrušenej poisťovne ani rozsah uspokojených záväzkov poisťovne voči zdravotníckym zariadeniam, nie je možné konštatovať nemožnosť uspokojenia týchto záväzkov z majetku zrušenej poisťovne, a tým nie je daný ani prechod záväzkov na inú poisťovňu. V danej situácii nie je VZP nositeľom úhrady týchto záväzkov a nie je na jej strane pasívna vecná legitímácia v spore.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k záveru, že by rozsudok okresného súdu alebo krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Bolo nepochybne v právomoci okresného súdu aj krajského súdu príslušné ustanovenie zákona vyložiť. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by výklad všeobecných súdov bol z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný.

Ústavný súd vychádza z prezumpcie ústavnosti všetkých ustanovení zákona o zdravotnom poistení. Ústavný súd nemôže v rámci konania o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy skúmať ústavnosť zákonov ani ich častí, ale musí vychádzať z prezumpcie ústavnosti zákonov Slovenskej republiky.

Sťažovateľ ako fyzická osoba nepatrí k subjektom, ktoré sú aktívne legítimované na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov s ústavou. Taxatívny výpočet týchto subjektov je uvedený v čl. 130 ods. 1 písm. a) až e) ústavy. Z uvedeného dôvodu neskúmal ústavný súd argumentáciu sťažovateľa týkajúcu sa údajnej protiústavnosti niektorých ustanovení zákona o zdravotnom poistení.

V tejto súvislosti je nevyhnutné uviesť, že sťažovateľ nepreukázal, že by túto požiadavku uviedol v konaní pred všeobecným súdom, ktorý je subjektom legítimovaným podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy a mohol požiadať ústavný súd o preskúmanie súladu citovaného zákona s ústavou.

V súlade s doterajšou judikatúrou ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k danému rozhodnutiu, ani skúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z uvedeného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (napr. rozhodnutia I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02).

Napadnuté rozsudky okresného súdu a krajského súdu nie sú zjavne svojvoľné ani neodôvodnené, súdy zistili skutkový stav a aplikovali naň relevantné ustanovenia platného práva, pričom svoj postup v odôvodnení riadne vysvetlili.

Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Z uvedeného dôvodu je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, keď nie je daná právomoc všeobecných súdov – napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 13/01.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2004